

The task of intercultural communication is the formation of intercultural competence, the necessary knowledge about different peoples and cultures in order to avoid interethnic and intercultural conflicts and establish comfortable conditions for communication in various fields and life situations.

References:

1. Lin M. Is There an Essential Difference between Intercultural and Intracultural Communication? *Intercultural Communication*. 2003-2004. № 6. <http://www.immi.se/intercultural/nr6/lin.htm>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-99>

Рижченко О. С.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовної підготовки,
Національний університет цивільного захисту України*

МОВНИЙ БАР'ЄР ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Після початку повномасштабних воєнних дій в Україні багато сімей змушені буди покинути територію країни задля безпеки та збереження головного «багатства» – дітей, які в майбутньому стануть носіями української мови, української культури та пам'яті про своїх предків. Наразі питання виживання стало чи не найголовнішим, але, опинившись за кордоном, українці, не лише діти, а й дорослі, зіткнулися з проблемою так званого мовного бар'єру, який став на шляху до необхідної соціалізації й певної адаптації та пристосування до умов тимчасового перебування на території іншої країни.

Як відомо, освітній процес має бути постійним та безперервним. Існує думка, що людина повинна саморозвиватися та самовдосконалюватися, а також займатися власною самоосвітою протягом всього життя. Для цього необхідні комфортні умови перебування, а також можливість доступу до джерел інформації. Більш того, потрібна постійна соціалізація, тобто контакт з оточуючими для максимально ефективного розвитку особистості. Але всі ці дії неможливі без володіння основним інструментом, яким є мова.

На жаль, наразі багато українців перебувають у різних країнах, де державні мови також є різними, а саме в Польщі, Угорщині, Румунії, Чехії, Болгарії, Швеції, Німеччині, Італії, Франції, Туреччині. Як видно

з наведеного списку країн, українці знайшли прихисток у багатьох країнах, але безпечне перебування ще не означає відсутності певних проблем у спілкуванні та пристосуванні до нових звичаїв, традицій та зовсім нового укладу життя.

Однією з основних проблем, на наш погляд, є проблема залучення дітей шкільного віку до навчання в закордонних школах, мовою викладання в яких, зрозуміло, є державна мова країни. Юні українці ділять навчальні класи з дітьми з різних країн або лише з учнями країни перебування. Зрозуміло, що вони не мають змоги навчатися за звичними для них українськими програмами та українськими підручниками. Тому мова викладання стає найпершою проблемою, з якою вони стикаються. Інколи навички володіння міжнародною мовою, якою є англійська, стають у пригоді. Але, на жаль, для повноцінного засвоєння матеріалу потрібен досить високий рівень володіння мовою, що також є проблематичним. Ось так і виникає мовний бар'єр, який призводить до проблем не лише в освіті, а й у соціалізації.

Як визначає Рудакова Т.М., «мовний бар'єр часто є суто психологічним явищем через страх перед необхідністю висловлюватися іноземною мовою. Подібний страх, на думку багатьох дослідників, може виникнути внаслідок низької самооцінки <...> чи домінуючого ставлення викладача» [2, с.60]. Тобто мовний бар'єр є певним психологічним бар'єром, який, у свою чергу, призводить до відставання в навчанні та самовдосконаленні. «Психологічний бар'єр – це внутрішня перешкода психологічної природи, що заважає успішному виконанню певної діяльності. <...> Психологічні бар'єри здатні виникати і розвиватися тільки з появою певних несприятливих умов розвитку особистості та її діяльності, що заважає розкриттю наявного у неї потенціалу. Вони можуть виникати, зокрема, із-за невідповідності звичних дій до нових ситуацій» [1, с.286].

Таким чином, можна констатувати, що процес змушеного навчання за кордоном може призвести до певних негативних наслідків, на що треба звертати увагу вже на самому початку.

Список використаних джерел:

1. Висоцька О. Психологічні бар'єри під час вивчення іноземних мов: передумови формування та організація подолання. *Іноземна філологія*. 2015. Випуск 128. С. 285-291.
2. Рудакова Т.М. Мовний бар'єр на заняттях з української мови як іноземної: причини виникнення та способи подолання. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної*. 2019. С. 60-61.